

Crna Gora
Uprava za statistiku

Adresa: IV Proleterske 2
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20/230-811
fax: +382 20/230-814
www.monstat.org

Br: 01-

058/21-2602/1

06.09.2021.godine

Za: Ministarstvo finansija i socijalnog staranja

n/r mr Milošku Spajiću, ministru

Stanka Dragojevića 2 - Podgorica

Poštovani ministre Spajiću,

u skladu sa članom 11 Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike Crne Gore i Deklaraciji o posvećenosti povjerenju u zvaničnu statistiku koja je usvojena 22.02.2018. godine, želim da Vas informišem da je način na koji državni sekretar Ministarstva finansija rada i socijalnog staranja preuzima aktivnosti u vezi sa pripremom i realizacijom Popisa stanovništva u Crnoj Gori u 2021. godini, u suprotnosti sa važećim nacionalnim zakonodavstvom, kao i važećim evropskim standardima kvaliteta zvanične statistike „European Statistics Code of Practice“.

Naime, prva ključna pretpostavka, odnosno, princip legaliteta za aktivnosti koje se žele sprovesti u pripremi Popisa stanovništva nije ispunjen, jer nije usvojen Zakon o popisu stanovništva, stanova i domaćinstava. Uprava za statistiku (MONSTAT) dostavila je nacrt Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova, MFSS-u 5. aprila 2021. godine, dopisom broj 01-058/21-1005/1. MFSS-u je bilo potrebno 5 mjeseci da organizuje jedan sastanak sa Upravom za statistiku (03.09.2021. godine), na kojem zahtjeva da sve aktivnosti pripreme i realizacije Popisa stanovništva trebaju biti realizovane u roku od 3 mjeseca, odnosno, do kraja 2021. godine.

Druga ključna pretpostavka, odnosno princip dobre statističke metodologije nije ispunjen, jer nijesu ažurirane geografske jedinice popisa – popisni krugovi, niti u Crnoj Gori postoji registar kućnih adresa i brojeva, čime se dovodi u pitanje kvalitet popisa i objava rezultata u skladu sa granicama naselja usvojenih od strane organa lokalnih samouprava.

Da se popisnice, odnosno, upitnici mogu štampati bez procesa javnih nabavki u internoj štampariji drugih organa, kako su najavili državni sekretari MFSS-a na sastanku 03.09.2021. godine, predstavlja grubo kršenje Zakona o javnim nabavkama Crne Gore, Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike Crne Gore, kao i drugih nacionalnih zakona kojim se definišu nadležnosti i odgovornosti za obavljanje poslova državne uprave. Štampanje popisnih obrazaca, prije svega, popisnica, mora se sprovesti u transparentnom i javno otvorenom postupku, koji svim građanima Crne Gore garantuje zaštitu popisnog obrasca u skladu sa pravilima struke, principom statističke povjerljivosti, bezbjednosti i sigurnosti popisnog procesa u skladu sa zakonom. Ukoliko se štampanje želi izvršiti u štamparijama državnih organa, tada nabavka papira za štampu popisnica mora biti izvršena u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama Crne Gore, kao i drugim nacionalnim zakonima kojima se definišu nadležnosti i odgovornosti za obavljanje poslova državne uprave.

Procjenjeni period za pripremu i realizaciju Popisa stanovništva od 3 mjeseca, odnosno, do kraja 2021. godine u suprotnosti je sa više zakonskih akata kojima se reguliše pitanja zvanične statistike i rada državnih organa, kao i sa evropskim statističkim standardom kvaliteta. Najkraće, zahtjev da se Popis pripremi i realizuje u tako kratkom roku, liči na mišljenje nadriječara da pacijentkinja može roditi živo i zdravo dijete nakon 3 mjeseca trudnoće, iako su poznati naučni dokazi i pravila struke da je za taj proces potrebno minimum 6 do 9 mjeseci.

Da ne bi došlo do neuspješnog ishoda u realizaciji jedne značajne statističke i društvene akcije zbog zanemarivanja, zakonom definisanih procedura, kao i pravila struke i nauke, želim da Vas upoznam da pravila struke i zakonom definisane procedure, po procjeni stručnog tijela Uprave za statistiku iz jula 2021. godine zahtjevaju minimum 6 mjeseci od stupanja Zakona o popisu na snagu kako bi Uprava za statistiku, 24 opštine i drugi nosioci popisa, stvorili sve neophodne uslove za realizaciju Popisa stanovništva u skladu sa zakonom i evropskim konceptom kvaliteta.

Insistiranje da se odustane od poštovanja zakonom definisanih procedura i evropskog standarda kvaliteta kojima se reguliše unutrašnja organizacija Uprave za statistiku kada je u pitanju saradnja sa MFSS, jasno ukazuje na namjeru državnog sekretara da želi urušiti profesionalnu samostalnost i nezavisnost ovog organa, a koja je garantovana zakonom i ogleda se u praksi. Želim da Vas upoznam, da je Uprava za statistiku dosljednom i beskompromisnom primjenom evropskih metodologija u prethodnom periodu izgradila sistem zvanične statistike koji počiva na četiri stuba: (1) zakonodavni i institucionalni okvir usklađen sa evropskim zakonodavstvom, (2) postojeća istraživanja bazirana na evropskim metodologijama, dok se dinamika uvođenja novih usklađuje sa raspoloživim kapacitetima, (3) uspostavljen evropski standard kvaliteta u organizaciji i realizaciji statističkih istraživanja i (4) kreiran IT sistem za prikupljanje i obradu podataka, koji se razvija i održava sopstvenim kapacitetima. Ovaj sistem počiva na 97 zaposlenih kao ključnom resursu, od kojih je 34 ekspertizu sticalo i kroz višemjesečna stažiranja u Eurostat-u ili nekom drugom statističkom zavodu EU, kao i na izvorima podataka koje nam dostavljaju, prije svega, državni organi. Proizvodnja statistike u skladu sa internim, a ne evropskim metodologijama, kao i slanje tabela Eurostat-u bez podataka, nijesu karakteristike Uprave za statistiku, već praksa upravo onih koji nam žele nametnuti nova i svoja pravila rada u neuspješnoj proizvodnji zvanične statistike.

Zakonska, stručna i lična odgovornost, kao direktorice Uprave za statistiku i rukovodioca pregovaračkog poglavlja 18 Statistika, mi nalaže da štitim profesionalni kredibilitet zvanične statistike od neprofesionalnog uticaja bilo koje vrste, a koji je ispoljen činjenicom da se od Uprave za statistike zahtjeva da u roku od 3 mjeseca, odnosno, do kraja 2021. godine realizuje sve aktivnosti Popisa stanovništva, a da pri tom još uvijek nijesu stvorene ključne pretpostavke: (1) usvojena zakonska regulativa i (2) ažuriran prostorni registar ili uspostavljen adresni registar u Crnoj Gori.

Sigurna sam da nećete dozvoliti realizaciju Popisa stanovništva na način na koji se to krenulo, suprotno važećim nacionalnim propisima i evropskom standardu kvaliteta, i da neću biti prinuđena da dalje tražim zaštitu institucije i struke pred nadležnim nacionalnim i međunarodnim institucijama.

S poštovanjem,

dr Gordana Radojević

DIREKTORICA